

ПОЛСКИЯТ БЪЛГАРИСТ ВОЙЧЕХ ГАЛОНЗКА Wojciech Gałazka – a Specialist in Bulgarian Studies

На 19 април тази година, по Великденските празници, полският българист Войчех Галонзка отбеляза своя 70-ти юбилей. Блестящ преводач и проникновен тълкувател на нашата литература той рано превръща любовта си към България и българското слово в одухотворена и приятелска мисия, на която е верен и до днес. С неотдавнашния си нов превод на „Под игото“ (който се очаква да излезе в престижното издание на „Библиотека Народова“), прекрасния си сайт „Българската литература в превод на Войчех Галонзка“, с преводите си на една от най-трудните магични поезии (тази на Болеслав Лешмян) от полски на български език Галонзка показва неуморната си отдаденост на своята мисия и растящата си дързост. Така той заслужи и титлата *doctor honoris causa* на Великотърновския университет за 1999 г. Тържествената си лекция Галонзка посвети на творчеството на своя водач в красотата на българската литература Йордан Йовков, когото превежда и тълкува нееднократно. В словото си по време на церемонията проф. д.ф.н. Николай Даскалов (тогава декан на Филологическия факултет) го определи като чуждестранен българист, който впечатлява с широкия спектър на литературните си интереси, а с гледната си точка отвън внася ценни и провокативни за нашата литература идеи.

Войчех Галонзка е роден на 19 април 1947 г. в Бжежини. Завършва славистика с български език в Ягелонския университет (Краков) през 1970 г. и скоро след това започва да преподава там. Българистиката избира в голяма степен случайно, стремейки се към актуалните тогава в Полша южнославянски автори и събития от 60-те, сред които са Андрич и Кърлежа. Постепенно обаче тя се оказва неговото същинско призвание. През 1978 г. защитава докторска дисертация на тема „Тенденции в развитието на българската поезия между двете световни войни“ с рецензенти Петър Динеков и Тереза Домбек-Виргова. През учебната 1992/1993 е лектор по полски език в Софийския университет. През следващите години работи към Министерството на външните работи и Министерството на културата (Полша). През периода 1993–1999 е директор на Полския институт в София – времето, което го сближава с българистите и полонистите в България и по-специално във ВТУ.

Именно тогава той подкрепя създаването на катедра „Славистика“ (1993–1994) във Великотърновския университет (първи випуск с полски език) и откриването на Полонистичния център, първи от поредицата славистични кабинети в днешния Славистичен комплекс. През периода 1993–2003 г. работи като съветник в Департамента за културна и научна политика, Департамента за промоция, Департамента за източна политика (Първи съветник), а от 2003 до 2007 година е генерален консул в

Луцк, Украйна. През 2008 вече е консул на Република Полша в София. Войчех Галонзка не счита себе си за дипломат, а нарича тези длъжности международна служба. Много по-голямо внимание той отдава на литературната си работа.

Литературоведските му книги включват: „Традиция и съвремие. За българската литература през XX век“ (Катовице 1983), „Българските програми и литературни манифести“ (Краков 1983), „Народ и култура. Антология с есета и статии за българския народ и култура“ (Краков 1985), „Опитомяването на скорпионите. Скици за българската култура“ (Краков 1993, бълг. изд. Шумен 1994). Последната печели най-голяма популярност и се превръща в своего рода бестселър на чуждестранната българистика. Тази книга провокира европейското място на нашата литература и култура по начин, видим отвън, като се стреми да преодолее нашите норми и клишета. Войчех Галонзка е автор и на множество статии, измежду които са „Как Йовков свири на флейта“ и „Граници на пространството и времето при Йовков“.

Неоценими са заслугите му за преводите и изданията на българската литература в Полша: антологията „Преброяване на дивите зайци“ (Катовице 1975); Гео Милев, „Поеми и лирична проза“ (Краков, 1977); Георги Караславов, „Танго“ (в антологията „Дни на война“ (Варшава, 1977); Емилиян Станев, „Антихрист“ (Катовице, 1979); Георги Райчев, „Лустиг и други разкази“ (Краков, 1980); Атанас Далчев, „Поетична проза“ в сборника „Поезия“ (Варшава, 1981); два поетически тома на Николай Кънчев – „Колкото синапеното зърно“ (Краков, 1981) и „Послание от пешеходец“ (София 1999, двуезично издание); Здравко Кисьов, „Белова“ (Краков, 2007). Той е съавтор и на антологията: „Бялата лястовица. Антология на българския разказ. XIX и XX в.“ (Катовице, 1982) и „Невидими крила. Антология на българската поезия от IX в. до 1944 г.“ (Краков, 1987).

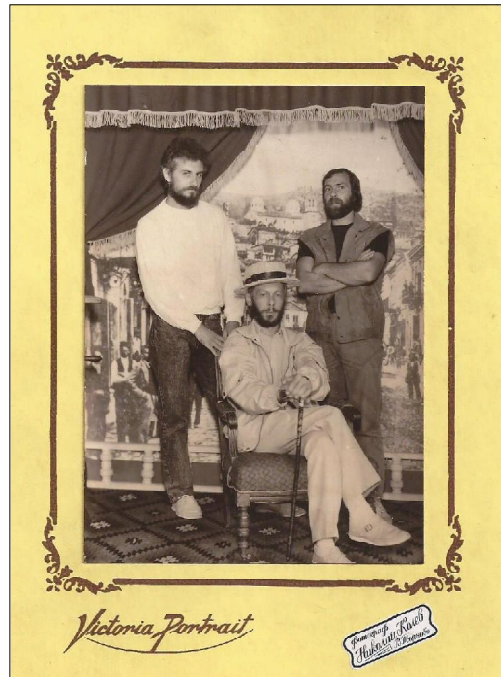
Войчех Галонзка е носител на медала „1300 години България“ (1982); Международната награда на името на Патриарх Евтимий (1990), Диплома от Министъра на културата на Република България (1994). Войчех Галонзка е *doctor honoris causa* на университета „Леся Украинка“ в Луцк (Украйна) за 2007 г.

През последните няколко години Войчех Галонзка се посвети изключително на литературата и преди всичко на нейните преводи, както и на преводи на литературоведски книги. В сайта му „Българската литература в преводите на Войчех Галонзка“ са публикувани научни книги и статии, антологии и токове с поезия и проза от над 50 автори. Освен изброените по-горе, тук присъстват и Блага Димитрова, Павел Вежинов, Николай Хайтов, Емил Манов, Генчо Стоев, Станислав Стратиев, а в по-нови преводи виждаме Боян Биолчев, Иван Станков, Николай Даскалов, Пламен Дойнов.

70-тият юбилей бе тържествено и приятелски отбелязан както в Краков, така и в България, със специални издания и в неповторима творческа атмосфера.

Да пожелаем здраве, радост и нестихващ творчески ентузиазъм на д-р Войчех Галонзка!

Маргрета Григорова¹

Войчех Галонзка в компанията на Иван Станков и Димитър Василев (ВТУ)

¹ **Маргрета Григорова** (Margreta Grigorova) – д-р, професор в катедра „Славистика“ на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, m.grigorova@uni-vt.bg